

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ – 4101-30-01/2012
P/12/094

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie
ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin
T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66
lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/094 – Profilaktyka narkomanii w szkołach.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie ¹
Kontroler	Jarosław Pułka, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 85169 z dnia 12.12.2012 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Szczecin, Plac Armii Krajowej 1, 70-456 Szczecin ² .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prezydentem Miasta Szczecin od 4.12.2006 r. jest Piotr Krzystek. (dowód: akta kontroli str. 3-6)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia³ realizację przez Urząd zadań własnych gminy dotyczących przeciwdziałania narkomanii w latach 2010-2012 (I półrocze). Nie stwierdzono nieprawidłowości w udzielaniu i rozliczaniu dotacji na realizację zadań publicznych związanych z profilaktyką narkomanii.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Powyższą ocenę uzasadnia opracowanie gminnych programów przeciwdziałania narkomanii oraz realizacja przewidzianych w nich działań. Nie stwierdzono finansowania z dochodów pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych innych celów, niż określone w ww. programach i gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie działań z zakresu profilaktyki narkomanii.

Opis stanu faktycznego

W latach 2010-2012 Rada Miasta Szczecin corocznie uchwałała Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii (dalej GPPN) na dany rok, tj.: na 2010 r. w dniu 26.04.2010 r., na 2011 r. – 28.03.2011 r. i na 2012 r. – 20.02.2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 10, 27, 50)

Uchwały Rady Miasta w sprawie przyjęcia GPPN na lata 2010, 2011 i 2012 nie były przedmiotem rozstrzygnięć nadzorczych Wojewody Zachodniopomorskiego.

(dowód: akta kontroli str. 101)

GPPN na rok 2010, 2011 i 2012, zgodnie z art. 10 ust. 2 *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii*⁴, uwzględniał w zakresie profilaktyki wszystkie kierunki działań przewidziane do realizacji przez jednostki samorządu terytorialnego w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii⁵ (dalej KPPN).

¹ Dalej NIK lub Najwyższa Izba Kontroli.

² Dalej Urząd.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁴ Dz.U. z 2012 r., poz. 124 ze zm., zwanej dalej *Ustawą*.

⁵ Odpowiednio dla GPPN na 2010 r. zawartych w KPPN na lata 2006-2010, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2006-2010 (Dz.U. Nr 143, poz. 1033) oraz GPPN na 2011 r. i 2012 r. zawartych w KPPN na lata 2011-2016, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016 (Dz.U. Nr 78, poz. 428).

We wszystkich GPPN uwzględnione zostały zadania w zakresie określonym w art. 2 ust. 1 pkt 1-3 cyt. wyżej ustawy.

W uchwalonych w latach 2010-2012 GPPN uwzględniono działania przewidziane w Wojewódzkim Programie Przeciwdziałania Uzależnieniom na lata 2006-2015, m.in. takie jak:

- zahamowanie tempa wzrostu popytu na narkotyki poprzez podniesienie poziomu wiedzy społecznej na temat problemów i zagrożeń związanych z uzależnieniami;
- zwiększenie dostępności do usług terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych, poprzez udzielanie dotacji wyspecjalizowanym podmiotom;
- edukacja społeczeństwa w zakresie konsekwencji zażywania środków psychoaktywnych, metody zapobiegania oraz ograniczenia negatywnych skutków takich zachowań (kampanie medialne, broszury, konferencje i szkolenia, itp.).

W latach 2010-2011 Gmina Miasto Szczecin włączyła się w realizację (na podstawie zawartych porozumień) Wojewódzkich Kampanii Profilaktycznych, tj.: w 2010 r. - kampanii pn. „Przeciwko Uzależnieniom – Czas Zmienić Przyzwyczajenia” oraz w 2011 r. pn. „LEKkomyślność”. Celem Wojewódzkiej Kampanii było:

- w 2010 r. – ograniczenie używania substancji psychoaktywnych oraz redukcja związanych z tym problemów społecznych, a także motywacja beneficjentów do podejmowania dyskusji na temat zagrożeń płynących ze stosowania substancji psychoaktywnych;
- w 2011 r. – podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców regionu dotyczącej leków sprzedawanych bez recepty (OTC), ich składu, działania, łączenia z innymi lekami; przeciwdziałanie zażywaniu leków z alkoholem i innymi środkami psychoaktywnymi; przeciwdziałanie zażywaniu OTC w celu osiągnięcia zmiany stanu świadomości.

Jako cel strategiczny programów wskazano ograniczenie zjawiska popytu na narkotyki na terenie Gminy Miasto Szczecin. Cel ten miał być realizowany poprzez cele szczegółowe dotyczące 3 obszarów (bez ich jednoznacznego podziału): profilaktyki, leczenia i rehabilitacji oraz ograniczania szkód zdrowotnych.

We wszystkich 3 GPPN przewidziano prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych. Zadania określone corocznym programem dotyczące profilaktyki wśród dzieci i młodzieży szkolnej polegały m.in. na wspieraniu działalności profilaktycznej uwzględniającej profilaktykę uzależnień poprzez współpracę z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na polu zdrowia publicznego (w tym poprzez udzielanie dotacji), przeciwdziałanie HIV/AIDS i innych infekcji przenoszonych drogą płciową (STI) oraz zakupie materiałów dydaktycznych dla szkół i placówek opiekuńczo – wychowawczych, prowadzących zajęcia z zakresu przeciwdziałania narkomanii.

W treści GPPN oraz w szczegółowych warunkach ogłaszanych konkursów ofert nie wyspecyfikowano w sposób szczególny wspierania programów profilaktycznych, których skuteczność została potwierdzona - zamieszczonych np. w Banku Programów Profilaktycznych Ośrodka Rozwoju Edukacji, programów rekomendowanych przez Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii lub zamieszczonych w bazie EMCDDA⁶.

(dowód: akta kontroli str. 7-77, 346-347)

⁶ Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii.

W sprawie tej Małgorzata Olejnik, dyrektor Wydziału Spraw Społecznych wyjaśniła, że: „W treści gminnych programów nie uwzględniono rekomendowanych programów profilaktycznych, bowiem nie stanowiło to obowiązku ustawowego wynikającego z treści Ustawy (...). Kryteria otwartych konkursów ofert nie wskazują organizacjom pozarządowym programów profilaktycznych do wykonania, określają natomiast ogólne zapotrzebowanie gminy na zadanie z zakresu przeciwdziałania narkomanii w trzech obszarach (...) pozostawiając tym samym oferentowi autorski sposób realizacji zadania opisanego w ofercie.”

(dowód: akta kontroli str. 128)

Corocznie GPPN zawierał harmonogram realizacji i budżet na dany rok, w którym określono: zadanie, podmiot odpowiedzialny za wykonanie, kwotę przewidzianą na realizację zadania oraz termin jego realizacji. Zadania w nim określone dotyczyły: otwartych konkursów dla organizacji pozarządowych, konkursów dla zakładów opieki zdrowotnej na terapię uzależnienia od narkotyków i terapię podtrzymującą, aktualizacji i wydruku informatora o placówkach pomocowych, współpracy z mass mediami oraz zakupu usług pozostałych (m.in. udziału w szkoleniach, zakupu materiałów dydaktycznych).

Planowane wydatki (po zmianach) na realizację GPPN w poszczególnych latach kształtowały się następująco:

- w 2010 r. – 798.000 zł,
- w 2011 r. – 491.000 zł,
- w 2012 r. – 418.850 zł.

(dowód: akta kontroli str. 25, 48, 68)

W sprawie przyczyn spadku wydatków na realizację zadań GPPN Krzysztof Soska, zastępca Prezydenta Miasta wyjaśnił, że: „Spadek planu finansowego (...) w latach 2010-2012 związany był z niewykonaniem planu w 2010 roku. Wówczas budżet zaplanowany został w kwocie zbyt wysokiej w stosunku do lokalnego zapotrzebowania na usługi z zakresu przeciwdziałania narkomanii. Na przełomie lat 2010/2011 zdiagnozowano bowiem, spadek zainteresowania uczestnictwem w terapii uzależnienia i współuzależnienia szczecinian. Tym samym zakres, ilość i koszt zleczanych przez gminę zadań uległ redukcji.”

(dowód: akta kontroli str. 105)

Dla celu głównego GPPN, celów szczegółowych oraz planowanych działań i ich efektów nie określono mierzalnych wskaźników realizacji (liczbowych lub jakościowych z wartością odniesienia). Nie określono również innej metodologii oceny stopnia osiągnięcia zaplanowanych celów czy efektów działań.

(dowód: akta kontroli str. 7-69)

W sprawie braku określenia w GPPN mierzalnych jakościowych i ilościowych wskaźników wykonania poszczególnych programów Małgorzata Olejnik, dyrektor Wydziału Spraw Społecznych wyjaśniła, że: „Mierzalne jakościowe i ilościowe wskaźniki wykonania GPPN precyzowały sprawozdania z udzielonych dotacji dla organizacji pozarządowych, zoz-ów i domów kultury (...).”

(dowód: akta kontroli str. 129)

Projekty GPPN na lata 2010-2012 nie były konsultowane/opiniowane przez Policję, Straż Miejską, szkoły, organizacje pozarządowe. W ramach GPPN nie planowano podziału środków finansowych na realizację zadań profilaktycznych w poszczególnych szkołach.

(dowód: akta kontroli str. 104)

W celu identyfikacji problemów związanych z narkomanią na terenie Gminy Miasta Szczecin, zawartych w ww. programach, wykorzystano m.in. dane ilościowe i jakościowe znajdujące się w następujących dokumentach:

- 1) Raporcie końcowym z wykonania projektu badawczego pt. „Szybka ocena prawa i polityki wobec narkotyków oraz odpowiedź w krajach byłego Związku Radzieckiego oraz w krajach Centralnej i Wschodniej Europu (RPAR)”, zrealizowanego w Szczecinie w latach 2005-2006, sfinansowanego przez Narodowy Instytut Zdrowia Stanów Zjednoczonych.
- 2) Raporcie Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach ESPAD przeprowadzonego w 2007 r. i 2011 r.
- 3) Badaniu zrealizowanym przez zespół odpowiedzialny za przygotowanie GPPN na 2008 r. uwzględniającym badanie ilościowe (zebrane dane statystyczne z leczenia odwykowego i wymiaru sprawiedliwości) oraz badanie jakościowe (ankiety, wywiady i wywiady zogniskowane).
- 4) Raporcie z badań przeprowadzonych przez Urząd Marszałkowski „Substancje psychoaktywne. Postawy i zachowania” (raport z 2011 r.).
- 5) Sprawozdaniach organizacji pozarządowych finansowanych przez Gminę Miasto Szczecin w latach poprzednich (w tym ewaluacje wdrażanych zadań, przeprowadzane przez te organizacje).
- 6) Raporcie końcowym dotyczącym konsumpcji substancji psychoaktywnych, w szczególności alkoholu i narkotyków przez mieszkańców Szczecina⁷.

Główne wnioski z diagnozy na terenie Szczecina, zawarte we wszystkich trzech GPPN, były następujące:

- niewystarczająca (wymagająca nakładów kadrowych i finansowych) bezpłatna oferta terapeutyczna i psychoterapeutyczna dla uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem, dostępna w organizacjach pozarządowych i zakładach opieki zdrowotnej, wynikająca z nieopłacania przez Narodowy Fundusz Zdrowia konsultacji i terapii dla osób współuzależnionych i rodzin użytkowników;
- utrzymujący się niski wiek inicjacji narkotykowej przypadający na okres nauki w gimnazjum;
- szczególna popularność marihuany wśród dorosłych użytkowników narkotyków;
- używanie substancji nielegalnych było powszechniejsze wśród mężczyzn;
- przetwory konopi były pozyskiwane przez użytkowników od znajomych w prywatnych mieszkaniach oraz kupowane od dilerów w miejscach publicznych (park, dworzec, pub, dyskoteka itp. rzadziej w miejscu pracy lub nauki);
- nastąpiła poprawa wiedzy mieszkańców miasta na temat narkotyków i konsekwencji ich stosowania, pierwszej interwencji oraz możliwości uzyskania fachowej pomocy, ale wciąż wymagająca uzupełniania i aktualizacji (dane uzyskane głównie ze sprawozdań organizacji pozarządowych przeprowadzających ewaluację wdrażanych zadań oraz raportu przeprowadzonego na zlecenie Urzędu w 2011 r.);
- konieczność kontynuacji programów realizowanych w ramach profilaktyki selektywnej adresowanych do osób zagrożonych narkomanią, tj. eksperymentujących z substancjami psychoaktywnymi, regularnie (np. weekendowo) przyjmujących narkotyki, niejednokrotnie biorących szkodliwie;
- nastąpiła poprawa oferty w zakresie reintegracji społecznej dla osób, które przestają przyjmować środki odurzające, jednakże zbyt niska liczba pacjentów uzależnionych korzystała z oferty centrów integracji społecznej (dotyczyło to 2010 r.);
- utrzymująca się na terenie miasta popularność narkotyków syntetycznych i przetworów konopi powoduje konieczność kontynuowania edukacji nt. ryzyka

⁷ Projekt zrealizowany na zlecenie UM Szczecin na podstawie badań przeprowadzonych przez IPC Instytut Badawczy we Wrocławiu – opracowanie z 2012 r.

związanego ze stosowaniem narkotyków i promowania zasad bezpieczniejszego seksu wśród ich użytkowników.

(dowód: akta kontroli str. 16-23, 33-41, 55-62, 78-91)

W sprawie spadku wydatków na realizację GPPN pomimo, że zdiagnozowana sytuacja w mieście wskazywała na wzmożenie podejmowanych działań na przeciwdziałanie narkomanii, Małgorzata Olejnik, dyrektor WSS wyjaśniła, że: „Nakłady przewidziane na realizację GPPN stanowiły faktyczną odpowiedź na zdiagnozowaną sytuację, bowiem odnosiły się do rzeczywistego wykonania osobogodzin terapeutycznych (dane pochodzące ze sprawozdań organizacji pozarządowych), a nie wyłącznie do deklaracji pracowników organizacji pozarządowych, którzy niezależnie od wysokości kwoty dotacji zwykle informowali o zbyt niskich kwotach dotacji otrzymanych w stosunku do potrzeb społeczności lokalnej..”

(dowód: akta kontroli str. 126, 130)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W okresie: od 1.01.2010 r. do 26.04.2010 r., od 1.01.2011 r. do 28.03.2011 r. oraz od 1.01.2012 r. do 20.02.2012 r. Miasto nie posiadało uchwalonego GPPN na dany rok pomimo, że poprzednie programy przestały obowiązywać, a obowiązek opracowania GPPN wynikał z art. 10 ust. 2 Ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 10, 27, 50, 104)

Zgodnie z art. 10 ust. 2 Ustawy, Prezydent Miasta zobowiązany był do opracowania projektu GPPN. Od dnia 21.04.2010 r. za sprawy związane z narkomanią odpowiedzialny był Zastępca Prezydenta Miasta, Krzysztof Soska.

(dowód: akta kontroli str. 92-94)

W powyższej sprawie Zastępca Prezydenta Miasta wyjaśnił, że: „Termin przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2010 rok w formie uchwały ściśle związany był z datą zwiększenia budżetu miasta na 2010 rok, które nastąpiło w drugim kwartale roku. Analogicznie kwestia budżetu rozstrzygnęła się w 2011 roku. Zwiększenie przyjęto w formie uchwały w drugim kwartale 2011 r., w związku z tym GPPN został uchwalony 28.03.2011 r. Przyczyną przyjęcia „Gminnego Programu (...)” w lutym 2012 było oczekiwanie na raport (...) z wykonania „Usługi w zakresie badań diagnostycznych dotyczących problemu uzależnień od substancji psychoaktywnych na terenie Gminy Miasto Szczecin oraz w zakresie oceny zdrowia i potrzeb zdrowotnych mieszkańców Szczecina”, a w oparciu o który miała powstać część diagnostyczna GPPN na 2012 r. (...) termin końcowego odbioru raportu uległ przesunięciu z 30.XI.2011 r. na 29.XII.2011 r. Zatem tym samym niemożliwe było wcześniejsze przygotowanie GPPN na 2012 r.

W złożonych wyjaśnieniach zastępca Prezydenta poinformował również, że GPPN na 2013 r. został uchwalony przez Radę Miasta Szczecin w dniu 19.12.2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 104-105)

Brak uchwalonych GPPN w powyższych okresach nie skutkował wstrzymaniem realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii (część zadań była realizowana na podstawie uchwalonych budżetów).

(dowód: akta kontroli str. 129, 346-347)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Brak wskaźników dla celu głównego programów, celów szczegółowych oraz zaplanowanych w nich zadań i ich efektów, które pozwoliłyby na dokonanie obiektywnej oceny, czy i w jakim stopniu cel programów został osiągnięty a zadania zrealizowane (brak wartości bazowej i docelowej, ew. wskazania innej metodologii ich oceny) ograniczały możliwość przeprowadzenia rzetelnej ewaluacji GPPN.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność Urzędu w zakresie opisanym w pkt 1.

2. Wdrażanie działań z zakresu profilaktyki narkomanii.

Opis stanu faktycznego

Zadania wynikające z Ustawy zostały przypisane do realizacji Wydziałowi Zdrowia i Polityki Społecznej (w okresie od 01.01.2010 r. do 31.03.2012 r.), a następnie Wydziałowi Spraw Społecznych (dalej WSS).

(dowód: akta kontroli str. 123)

Bieżący monitoring realizacji GPPN, polegający na merytorycznej i finansowej kontroli wykonania poszczególnych zadań, sprawowany był przez głównego specjalistę w Referacie Promocji i Profilaktyki Zdrowia WSS.

(dowód: akta kontroli str. 129, 132)

Zgodnie z art. 11 ust. 1 Ustawy, Prezydent Miasta Szczecin sporządził raporty z wykonania Programów i efektów ich realizacji za 2010 r. i 2011 r. Raporty zostały przedłożone Radzie Miasta terminowo, tj. do 31 marca następnego roku. Do raportów nie zostały zgłoszone żadne uwagi.

(dowód: akta kontroli str. 102, 106-122)

Stosownie do postanowień zawartych w art. 11 ust. 2 Ustawy sporządzono, na podstawie opracowanej przez Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii (KBPN) ankiety, informacje z realizacji zadań podejmowanych w latach 2010 i 2011, wynikających z GPPN i przekazano je w terminie do 15 kwietnia następnego roku do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego (w celu przesłania ich do KBPN).

(dowód: akta kontroli str. 133-159)

W latach 2010-2012 głównymi realizatorami GPPN były instytucje i organizacje pozarządowe oraz Wydział Spraw Społecznych Urzędu. Wśród realizatorów GPPN nie wskazywano szkół oraz placówek oświatowo-wychowawczych.

(dowód: akta kontroli str. 25-26, 48-49, 68, 160)

W sprawie nieujmowania w GPPN zapisów dotyczących wspierania realizacji programów profilaktycznych realizowanych w szkołach Małgorzata Olejnik, dyrektor WSS stwierdziła, że: „W GPPN na 2010-2012 wyspecyfikowano zadania profilaktyczne z zastosowaniem ich rzeczywistego nazewnictwa, np.: organizacja i uczestnictwo w szkoleniach, kontynuacja prowadzenia kampanii profilaktycznych, zakup materiałów oświatowych (...)”

(dowód: akta kontroli str. 162-163)

W uchwalonych GPPN, w ramach realizacji poszczególnych zadań związanych z profilaktyką, zostały ujęte zadania z zakresu profilaktyki uniwersalnej (w 2010 zad. nr 2, w latach 2011-2012 zad. nr 9) i selektywnej (zad. nr 2 w 2011 r. i w 2012 r.) skierowanej do dzieci i młodzieży szkolnej, przewidziane do realizacji poprzez otwarty konkurs ofert dla organizacji pozarządowych.

(dowód: akta kontroli str. 23-24, 43-44, 64)

Zlecanie zadań⁸ z zakresu przeciwdziałania narkomanii we wszystkich trzech obszarach stanowiło w 2010 r. - 89% finansowej realizacji GPPN, w 2011 r. - 77,5%, a w I połowie 2012 r. - 83,3%.

(dowód: akta kontroli str. 160)

⁸ Do realizacji instytucjom oraz organizacjom pozarządowym, a także zakładom opieki zdrowotnej (w tym z zakresu leczenia, rehabilitacji, ograniczania szkód zdrowotnych).

W 2010 r. zaplanowane działania w GPPN zrealizowano m.in. poprzez:

- 1) Prowadzenie oddziaływań psychoaktywnych w środowiskach zagrożonych narkomanią, tj. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz zagrożonych narkomanią (w tym tzw. programy wczesnej interwencji). Zadanie zostało zlecone następującym organizacjom pozarządowym oraz zakładowi opieki zdrowotnej:
 - a) Towarzystwu Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U” (dalej *TRiPDU „Powrót z U”*). Zakres zrealizowanych usług obejmował m.in.: poradnictwo telefoniczne, poradnictwo pierwszego kontaktu, konsultację i diagnozę, porady prawne, grupę wsparcia dla członków rodzin, grupę umiejętności wychowawczych dla rodziców, indywidualną terapię uzależnień, terapię rodzin.
 - b) Poradni Profilaktyki i Terapii Uzależnień Stowarzyszenia „Monar” (dalej *PPiTU „Monar”*). Zakres zrealizowanych usług obejmował m.in.: konsultacje specjalistyczne, poradnictwo, telefon zaufania, terapię indywidualną i grupową, wywiady i interwencje socjalne, interwencje kryzysowe.
 - c) Zakładowi Opieki Zdrowotnej „Zdroje”⁹. Zadanie zrealizowano przez program zdrowotny polegający na zwiększeniu dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób eksperymentujących z narkotykami, użytkowników problemowych i uzależnionych od narkotyków.
- 2) Profilaktykę w zakresie zapobiegania problemom narkomanii wśród dzieci i młodzieży, w szczególności w środowisku rodzinnym i szkolnym. Zadanie realizowano wspólnie z Powiatową Stacją Sanitarно-Epidemiologiczną Oddział Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia poprzez wsparcie Przeglądu Sztuk Teatralnych pt. „Razem przeciw AIDS” , dofinansowanie konkursu wiedzy pt. „Olimpiada wiedzy o HIV/AIDS”. W ramach profilaktyki Urząd zakupił dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych filmy edukacyjne pt. „Dziękuję nie biorę!” (75 egz.) oraz „Dziękuję nie piję” (15 egz.).
- 3) Prowadzenie profilaktycznej działalności w zakresie przeciwdziałania narkomanii skierowanej do dzieci i młodzieży (profilaktyka uniwersalna). Zadanie zlecone organizacjom pozarządowym (4 klubom sportowym oraz Fundacji Pogotowie Teatralne), polegało na prowadzeniu zajęć profilaktycznych (spotkania informacyjno-edukacyjne), kulturalno-oświatowych oraz zajęć rekreacyjno-sportowych.
- 4) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii. Zadanie zlecono m.in. PPiTU „Monar” na realizację 2 programów. Zakres zrealizowanych usług w ramach 1. programu dotyczył działań środowiskowych (dyżury partyworkerów), kampanii informacyjnej, szkolenia wolontariuszy i partyworkerów, zajęcia edukacyjne. Drugi program obejmował wywiad wstępny oraz grupowe zajęcia edukacyjnych dla młodzieży zagrożonej uzależnieniem.
- 5) Prowadzenie profilaktycznej działalności w zakresie przeciwdziałania narkomanii skierowanej do specjalistów włączonych w system przeciwdziałania narkomanii w Gminie Szczecin. Zadanie zlecono 3 organizacjom pozarządowym, które przeprowadziły szkolenia dla: kuratorów, pracowników socjalnych, specjalistów pracy z rodziną, pedagogów i psychologów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodziny w Szczecinie, pracowników Komendy Miejskiej Policji, Sądu Rejonowego, Domów Dziecka, Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego.

⁹ Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdroje”- dalej ZOZ „Zdroje”.

- 6) Prowadzenie wojewódzkiej kampanii profilaktycznej na terenie Szczecina pt. „Przeciwko Uzależnieniom – Czas Zmienić Przyzwyczajenia” (billboardy, reklamy, konkursy, audycje radiowe itp.).
 - 7) Prowadzenie ogólnopolskiej kampanii profilaktycznej, pt. „Zachowaj Trzeźwy Umysł”. Do kampanii przystąpiło 16 placówek oświatowych (szkoły podstawowe, gimnazjalne i zespoły szkół) - szkolenia, konkursy, dystrybucja materiałów oświatowych, happeningi.
 - 8) Prowadzenie akcji profilaktycznej „stop dopalaczom” w Szczecinie, w ramach której przeprowadzono szkolenia dla przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych pracujących na rzecz przeciwdziałania narkomanii oraz nauczycieli i pedagogów placówek oświatowo – wychowawczych, rozdano ulotki (6.000 egz.) pt. „Czy wiecie o dopalaczach tyle, ile Wasze dzieci?” oraz kooperowano z mediami w ramach prowadzonej akcji edukacyjnej.
- (dowód: akta kontroli str. 106-114, 164-165)

W ramach zaplanowanych działań GPPN na 2011 r. zrealizowano m.in. następujące zadania:

- 1) W ramach otwartych konkursów ofert:
 - a) Utrzymywanie dostępu do bezpłatnej terapii uzależnienia i współuzależnienia od narkotyków (dotacja dla PPiTU „Monar” oraz TRiPDU „Powrót z U”).
 - b) Wdrażanie i kontynuacja programów z zakresu profilaktyki selektywnej skierowanych do osób zagrożonych narkomanią, w tym dzieci i młodzieży (dotacja dla PPiTU „Monar” oraz TRiPDU „Powrót z U”).
 - c) Prowadzenie profilaktycznej działalności w zakresie przeciwdziałania narkomanii skierowanej do specjalistów włączonych w system przeciwdziałania narkomanii w Gminie Szczecin (dotacja dla PPiTU „Monar” oraz TRiPDU „Powrót z U”).
 - d) Realizacja programów prewencyjnych i programów redukcji szkód adresowanych do osób zagrożonych narkomanią, użytkowników narkotyków syntetycznych oraz osób uzależnionych (dotacja dla PPiTU „Monar”, Stowarzyszenia Wolontariuszy „DA DU”).
 - e) Realizacja programu zdrowotnego dotyczącego zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób eksperymentujących z narkotykami, użytkowników problemowych i uzależnionych od narkotyków (zadanie realizowane przez ZOZ „Zdroje”).
- 2) Zakup materiałów oświatowych, ulotek, gadżetów wykorzystywanych w edukacji z zakresu przeciwdziałania narkomanii (m.in. 10.000 ulotek „Dopalacze – koniec problemu?”) – profilaktyka pierwszorzędowa.
- 3) Prowadzenie kampanii profilaktycznych, m.in.:
 - a) pn. „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, w której udział brało 19 placówek oświatowo-wychowawczych, 3.181 uczniów szkół podstawowych, 1.618 gimnazjalistów;
 - b) pn. „LEKkomyślność” – wojewódzka kampania profilaktyczna związana ze szkodliwością nadużywania leków.
 - c) pn. „Odpowiedz na zagrożenia współczesności – Dopapacze na scenie środków psychoaktywnych w Polsce a podstawy nowoczesnej psychoprofilaktyki” – profilaktyka pierwszo- i drugorzędowa skierowana do nauczycieli ze szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (100 osób).

(dowód: akta kontroli str. 115-122, 165-166)

W sprawie typowania szkół do uczestnictwa w poszczególnych programach, dyrektor WSS wyjaśniła, że: „Typowanie szkół do uczestnictwa w poszczególnych programach odbywało się na podstawie deklaracji uczestnictwa złożonej na piśmie,

za pośrednictwem poczty elektronicznej lub telefonicznie (np. zgłoszenia udziału w seminarium) przez placówkę. Niektórzy ze zleceńbiorców Gminy Szczecin wskazywali beneficjentów zadań autorskich wraz z ich afiliacją w przedkładanych ofertach profilaktycznych.” (dowód: akta kontroli str. 162)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Urzędu w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Uwagi dotyczące
badanej działalności

We wszystkich ww. GPPN zapisano, że przeprowadzona zostanie ewaluacja GPPN z realizacji programu w danym roku. (dowód: akta kontroli str. 26, 49, 69)

W badanym okresie Urząd nie posiadał dokumentu pn. „Ewaluacja GPPN” za rok 2010 i 2011. Odpowiadając na pytanie, czy przeprowadzano ewaluację końcową programów, tj. czy dokonywano ich oceny pod kątem osiągnięcia zakładanych rezultatów Małgorzata Olejnik, dyrektor WSS stwierdziła, że: „Efektywność wykonania poszczególnych zadań programu zweryfikowano w oparciu o dostępne, pochodzące ze sprawozdań beneficjentów Gminy Miasto Szczecin dane ilościowe i jakościowe. Informacja o zakresie wykonania każdego programu z roku poprzedniego znajduje się w pierwszym rozdziale diagnostycznym programu z danego roku.”

(dowód: akta kontroli str. 95, 102)

W raporcie z realizacji GPPN za 2011 r. dokonano tabelarycznego zestawienia (z podziałem na poszczególne podmioty, które otrzymały dotację w latach 2009-2011) m.in. osób uczestniczących w terapiach, osób uczestniczących w zajęciach profilaktycznych itp. Do ww. danych w raporcie nie przedstawiono wniosków, analiz oraz trendów z nich wynikających, które świadczyłyby o prawidłowości bądź nieprawidłowości podejmowanych działań.

(dowód: akta kontroli str. 117-119)

Wyjaśniając, dlaczego w latach 2010-2011 nie prowadzono ewaluacji GPPN, Małgorzata Olejnik wyjaśniła, że: „(...) wskaźniki wykonania GPPN precyzowały sprawozdania z udzielonych dotacji (...) one też stanowiły podstawę ewaluacji GPPN zamieszczoną w treści „Raportu (...), ponadto zostały również wykorzystane w treści uchwał na lata 2012-2013. (...) ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii (...) nie precyzuje metodologicznych zasad opracowywania projektu GPPN, co niewątpliwie wpływa na kształt i zawartość dokumentu oraz stanowi o dowolności zastosowanej przez autora.”

(dowód: akta kontroli str. 129)

Zdaniem NIK, sprawozdania z udzielonych dotacji i wskaźniki bądź wartości w nich zawarte, pozwalają na weryfikację, czy zadanie zostało wykonane zgodnie z zawartą umową i wartościami zaplanowanymi w składanych ofertach. Dane pochodzące z tych sprawozdań mogą posłużyć do dalszych analiz, jednak nie są tożsame z przeprowadzoną ewaluacją całego programu. Samo ich zestawienie (bez szczegółowej analizy), za poszczególne lata również nie stanowi o tym, czy dany program przyniósł zakładane rezultaty (które nie posiadały wartości docelowej, co zostało opisane w pkt. 1) oraz jaki ma to wpływ na realizację celu głównego GPPN, jakim było ograniczenie popytu na narkotyki na terenie Miasta Gminy Szczecin.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Urzędu w zakresie opisanym w pkt 2.

3. Finansowanie działań z zakresu profilaktyki.

Opis stanu
faktycznego

Koszty realizacji działań ujętych w GPPN na 2010 r., 2011 r. i 2012 r. zostały zapisane w planach finansowych w dz. 851 *Ochrona zdrowia*, rozdz. 85153 *Zwalczanie narkomanii*.

(dowód: akta kontroli str. 177-233)

Plan wydatków oraz jego wykonanie w latach 2010-2012 (do 30.06.) na realizację GPPN przedstawiono w poniższym zestawieniu:

ROK	Wydatki na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii			4:2 %	4:3 %
	Planowane		Faktycznie zrealizowane		
	Uchwała budżetowa	Plan po zmianach			
1	2	3	4	5	6
2010	798.000	798.000	720.140	90,2	90,2
2011	491.000	491.000	471.875	96,1	96,1
2012	541.000	418.850 ¹⁰	348.850	64,5	83,3

(dowód: akta kontroli str. 177, 368-372)

W 2010 r. łączne wydatki poniesione w ramach rozdziału 85153 wyniosły 720.140,01 zł, z czego wydatków o największej wartości dokonano w następujących paragrafach klasyfikacji budżetowej:

- § 2820 *Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom* – 589.944,42 zł, co stanowiło 81,92% wydatków ogółem;
- § 4300 *Zakup usług pozostałych* – 58.500,62 zł – (8,12%);
- § 2800 *Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych* – 39.950,00 zł – (5,55%);
- § 4210 *Zakup materiałów i wyposażenia* – 12.594,47 zł – (1,75%);
- § 2810 *Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji fundacjom* – 10.000,00 zł – (1,39%).

W 2011 r. wydatkowano środki z tego rozdziału w łącznej kwocie 471.875,44 zł, m.in. w następujących paragrafach:

- § 2360 *Dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy o finansach publicznych¹¹, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego* – 335.900,00 zł – (71,18% wydatków ogółem);
- § 4300 – 79.677,67 zł – (16,89%);
- § 2800 – 29.789,75 zł – (6,31%);
- § 4210 – 12.454,02 zł – (2,64%);
- § 4240 *Zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek* – 9.887,00 zł – (2,1%).

Do 30.06.2012 r. z rozdziału 85153 wydatkowano łącznie 348.850 zł, w całości z § 2360.

(dowód: akta kontroli str. 234-236)

Badaniem finansowania zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii objęto 10 największych wydatków dokonanych w latach 2010 i 2011 z rozdziału 85153 (z wyłączeniem dotacji) na łączną kwotę 130.012,06 zł, w tym pięć dokonanych w 2010 r. w łącznej kwocie 51.929,78 zł oraz pięć w 2011 r. w kwocie 78.082,28 zł stwierdzając, że wszystkie wydatki służyły realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii.

(dowód: akta kontroli str. 252-255, 257-317)

Z informacji z realizacji KPPN przekazywanych do KBPN wynika, że wydatki na przeciwdziałanie narkomanii oraz działania określone w KPPN, w tym w obszarze Profilaktyka, przedstawiały się następująco:

¹⁰ Środki w kwocie 122.150 zł zostały przeznaczone na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Szczecina ujętych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2012 r.

¹¹ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1240 ze zm.).

Okres objęty kontrolą	Całkowity koszt działań skierowanych na przeciwdziałanie narkomanii (zł)	Koszt realizacji KPPN (zł)	Koszty poniesione na realizację zadań z Obszaru 1: Profilaktyka (zł)
2006	458.847,00	697.299,81	409.799,81
2007	530.896,00	611.803,00	234.167,00
2008	418.641,00	1.461.631,54	1.399.760,00
2009	640.913,99	408.536,00	308.880,00
2010	720.140,01	719.159,67	358.759,67
OGÓŁEM	2.769.438,00	3.898.430,02	2.711.366,48
2011	471.875,44	1.003.444,28	226.177,28

Do kosztów wykazanych w informacji do KBPN z zakresu przeciwdziałania narkomanii zaliczane były m.in. wydatki poniesione w ww. paragrafach klasyfikacji budżetowej.

W sprawie różnic wynikających z powyższej tabeli, tj. wyższej wartości realizacji KPPN od całkowitych kosztów działań skierowanych na przeciwdziałanie narkomanii główny specjalista w WSS wyjaśniła, że: „Różnice w poszczególnych rubrykach wynikają ze sposobu skonstruowania kwestionariusza ankiety, który zawiera pytania dotyczące zadań sfinansowanych z budżetu gminy: pomocy społecznej przeciwdziałania alkoholizmowi, m.in. centra integracji społecznej, świetlice środowiskowe.”

(dowód: akta kontroli str. 318)

Zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi¹², dochody z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wykorzystywane są na realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii, i nie mogą być przeznaczone na inne cele.

Planowane dochody z opłat za korzystanie z ww. zezwoleń oraz planowane wydatki na realizację GPPN oraz gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w latach 2010-2011 przedstawiono w poniższym zestawieniu:

Rok	Plan dochodów z tytułu wpływów z opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu (dz. 756, rozdz. 75618, § 0480)		Plan wydatków na realizację GPPN oraz programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych		3a : 2a %	3b : 2b %
	wg uchwały budżetowej	plan po zmianach	wg uchwały budżetowej	plan po zmianach		
1	2a	2b	3a	3b	4	5
2010	7.800.000	7.800.000	7.862.800	10.409.063	100,81	133,45
2011	8.200.000	8.600.000	8.262.800	10.367.366	100,77	120,55

(dowód: akta kontroli str. 319)

Wykonanie planu dochodów z tytułu wpływów za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz realizacja planu wydatków na zadania ujęte w GPPN oraz programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawiała się następująco:

¹² Dz. U. z 2012 r., poz. 1356.

Rok	Wykonanie planu dochodów z tytułu wpływów z opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu (dz. 756, rozdz. 75618, § 0480)	Wykonanie planu wydatków na realizację GPPN oraz programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	3 : 2 %
1	2	3	4
2010	8.378.675,73	9.224.873,37	110,1
2011	8.606.899,67	9.929.662,00	115,4

(dowód: akta kontroli str. 320)

W 2010 r. Prezydent Miasta udzielił łącznie 14 dotacji na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii. Podmioty, którym udzielono powyższych dotacji wyłonione zostały w ramach pięciu ogłoszonych otwartych konkursów ofert, które dotyczyły:

- 1) Prowadzenia profilaktycznej działalności w zakresie przeciwdziałania narkomanii skierowanej do społeczności lokalnej, w szczególności dzieci i młodzieży (5 dotacji).
- 2) Prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii (3 dotacje).
- 3) Prowadzenia oddziaływań psychoedukacyjnych w środowiskach zagrożonych narkomanią, tj. zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz zagrożonych narkomanią. Udzielania rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej (2 dotacje).
- 4) Prowadzenia profilaktycznej działalności w zakresie przeciwdziałania narkomanii skierowanej do specjalistów włączonych w system przeciwdziałania narkomanii w Gminie Szczecin (3 dotacje).
- 5) Zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób zagrożonych narkomanią, używających szkodliwie i uzależnionych od narkotyków (1 dotacja).

W 2011 r. Prezydent Miasta udzielił łącznie 10 dotacji w ramach rozstrzygnięcia pięciu otwartych konkursów ofert, z czego 4 tematy konkursów były identyczne z ogłoszonymi w 2010 r., tj. temat nr 2 (3 dotacje), temat nr 3 (2 dotacje), temat nr 4 (2 dotacje) i temat nr 5 (1 dotacja). Tematem piątego konkursu było „Wdrażanie i kontynuacja programów z zakresu profilaktyki selektywnej skierowanych do osób zagrożonych narkomanią: dzieci, młodzieży i dorosłych.” (na zadanie udzielono 2 dotacji).

Łączna kwota udzielonych dotacji w 2010 r. wyniosła 639.950 zł, a w 2011 r. 365.689,75 zł. Wykorzystanie dotacji w tych latach wyniosło odpowiednio 638.417,73 zł (99,76%) oraz 362.103,50 zł (99,02%).

Kwota dotacji skierowana na profilaktykę wśród dzieci i młodzieży (temat konkursu nr 1 w 2010 r. i nr 5 w 2011 r.) wynosiła w 2010 r. 150.000 zł, a w 2011 r. 80.000 zł.

(dowód: akta kontroli str. 321-322)

Przy rozpatrywaniu i wyborze ofert oraz zawieraniu i rozliczaniu umów na realizację zadań publicznych w Urzędzie obowiązywały „Zasady współpracy finansowej i pozafinansowej Gminy Miasto Szczecin z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”, określone zarządzeniem Prezydenta Miasta z 21.12.2012 r.¹³

(dowód: akta kontroli str. 333-343)

¹³ Zarządzenie Nr 635/10 z 21.12.2010 r., zmienione zarządzeniem Nr 153/11 z 1.04.2011 r. Wcześniej – zarządzenie Nr 583/08 z 23.12.2008 r. w sprawie zasad zlecania zadań publicznych Gminy Miasto Szczecin w trybie otwartego konkursu ofert.

Badaniem objęto 6 (najwyższych wartościowo) dotacji udzielonych organizacjom pozarządowym w latach 2010-2011 w ramach realizacji GPPN na łączną kwotę 507.700 zł (co stanowiło 50,5% udzielonych dotacji), tj.:

1) Dotacje udzielone w 2010 r.:

- a) PPiTU „Monar” w wysokości 70.000 zł na zadanie pn. „Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii” (dotacja wykorzystana w kwocie 69.989,96 zł).
- b) PPiTU „Monar” - 110.000 zł na zadanie pn. „Prowadzenie oddziaływań w środowiskach zagrożonych narkomanią” (wykorzystano 109.518,42).
- c) TRiPDU „Powrót z U” - 140.000 zł na zadanie pn. „Prowadzenie oddziaływań psychoedukacyjnych w środowiskach zagrożonych narkomanią, tj.: zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz zagrożonych narkomanią. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej” (wykorzystano 139.952,05 zł).

2) Dotacje udzielone w 2011 r.:

- a) PPiTU „Monar” w kwocie 50.000 zł na zadanie pn. „Wdrażanie i kontynuacja programów w zakresie profilaktyki selektywnej skierowanych do osób zagrożonych narkomanią: dzieci, młodzieży i dorosłych” (wykorzystano dotację w wysokości 49.488,01 zł).
- b) TRiPDU „Powrót z U” – 60.000 zł na zadanie pn. „Prowadzenie oddziaływań psychoedukacyjnych w środowiskach zagrożonych narkomanią (...)” (wykorzystano 57.831,10 zł).
- c) PPiTU „Monar” w kwocie 77.700 zł zadanie pn. „Programy redukcji szkód i wczesnej interwencji adresowane do okazjonalnych użytkowników narkotyków syntetycznych oraz osób uzależnionych, realizowane poprzez: street/outreach work, party work, działalność edukacyjną, opracowanie i dystrybucję materiałów oświatowych” (wykorzystano w 100%).

Wszystkie badane dotacje (6) zostały udzielone na podstawie przepisów *ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*¹⁴. Kontrola dokumentacji udzielonych dotacji wykazała min., że:

- sfera zadań publicznych obejmowała zadania z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 32 *ustawy o wolontariacie*;
- celem wyłonienia wykonawcy poszczególnych zadań - zgodnie z art. 11 ust. 2 i 3 *ustawy o wolontariacie* - ogłaszano otwarte konkursy ofert;
- ogłoszenia zawierały w szczególności informacje o: rodzaju zadania; wysokości środków publicznych przeznaczonych na realizację tego zadania; zasadach przyznawania dotacji; terminach i warunkach realizacji zadania; terminie składania ofert; trybie i kryteriach stosowanych przy wyborze ofert oraz terminie dokonania wyboru ofert, zgodnie z art. 13 ust. 2 *ustawy o wolontariacie*;
- ogłoszenia zamieszczono w Biuletynie Informacji Publicznej, na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu oraz na stronie internetowej, zgodnie z art. 13 ust. 3 *ustawy o wolontariacie*;
- każda z ofert złożonych w wyżej opisanych przypadkach, zawierała wszystkie elementy, o których mowa w art. 14 ust. 1 *ustawy o wolontariacie*;

¹⁴ Dz.U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zm. - dalej *ustawa o wolontariacie*.

- ogłoszenia wyników ww. konkursów zawierały nazwy oferentów, nazwy zadań oraz kwoty przyznanych środków, zgodnie z art. 15 ust. 2h *ustawy o wolontariacie*;
- we wszystkich zawartych umowach (6) określono m.in.: zakres przedmiotowy umowy, określenie sposobu wykonania zadania publicznego, wysokość przyznanej dotacji, uprawnienia i obowiązki stron, sposoby rozwiązywania umowy oraz opis uwarunkowań finansowo-księgowych w zakresie poszczególnych zadań, tj. zgodnie z art. 151 ust. 2 i 221 ust. 3 *ustawy o finansach publicznych*, a także zostały sporządzone zgodnie z właściwym wzorem¹⁵.

Rozliczenia ww. dotacji dokonano na podstawie sprawozdań rzeczowo – finansowych, w sposób zgodny z warunkami określonymi w poszczególnych umowach.

(dowód: akta kontroli str. 344-346)

Rozliczanie dotacji udzielonych na zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii i kontrola ich wykorzystania w Urzędzie ograniczały się do sprawdzenia poprawności złożonych sprawozdań i załączonych dokumentów przez podmioty, którym udzielono dotacji. W okresie 2010-2011 pracownicy Urzędu nie przeprowadzali kontroli w podmiotach niezaliczonych do sektora finansów publicznych, którym udzielono dotacji z zakresu przeciwdziałania narkomanii, podczas, gdy w tym okresie udzielono dotacji 22 podmiotom.

(dowód: akta kontroli str. 321-322, 373)

W powyższej sprawie Kamila Trzebiatowska, inspektor Referatu Promocji i Profilaktyki Zdrowia w WSS wyjaśniła, że: „Osoba rozliczająca i przeprowadzająca kontrole w organizacjach pozarządowych odpowiedzialna była zarówno za zadania realizowane przez organizacje pozarządowe w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii jak i Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W związku z ograniczonymi możliwościami kadrowymi kontrole realizacji zadań publicznych odbywały się raz w miesiącu. Zgodnie z rekomendacjami Wydziału Audytu i Kontroli Wewnętrznej Urzędu Miasta Szczecin w pierwszej kolejności kontrolą objęto organizacje niewywiązujące się z obowiązku przekazywania poprawnych sprawozdań, które realizowane były w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Organizacje pozarządowe realizujące zadania w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii (...) złożyły sprawozdania w obowiązującym terminie i poprawnie rozliczyły się z przyznanych dotacji (...)”

(dowód: akta kontroli str. 375)

Kontrolą objęto po dwie oferty o najwyższych kwotach wnioskowanych dotacji złożone na konkurs pn. „Prowadzenie profilaktycznej działalności w zakresie przeciwdziałania narkomanii skierowanej do społeczności lokalnej, w szczególności dzieci i młodzieży” przeprowadzony w 2010 r. oraz na konkurs pn. „Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii” przeprowadzony w 2011 r., na które nie udzielono dotacji. Badanie wykazało, że odrzucenie ofert było zasadne, gdyż nie spełniały one kryteriów określonych w warunkach konkursu.

(dowód: akta kontroli str. 376-393)

W działalności Urzędu w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ustalone
nieprawidłowości

¹⁵ Odpowiednio: 3 umowy z 2010 r. – zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 grudnia 2005 r. w sprawie wzoru oferty realizacji zadania publicznego, ramowego wzoru umowy o wykonanie zadania publicznego i wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania (Dz.U. Nr 264, poz. 2207), uchylonego z dniem 18.01.2011 r. i 3 umowy z 2011 r. – zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania (Dz.U. z 2011 r. Nr 6, poz. 25).

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Urzędu w zakresie opisanym w pkt 3.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*¹⁶, wnosi o sporządzanie GPPN w sposób umożliwiający dokonanie rzetelnej ewaluacji Programu (np. poprzez opracowanie wskaźników dla celów i zadań) oraz dokonywanie ewaluacji po jego zakończeniu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 *ustawy o NIK*, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 *ustawy o NIK*, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin,

Kontroler
Jarosław Pułka
specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

¹⁶ Dz.U. z 2012 r., poz. 82, dalej *ustawa o NIK*.